

tilbage til det Spørgsmaal igen; men jeg finder det dog rigtigt allerede her at gøre den Bemærkning, at jeg er stillet omtrent som den ærede sidste Taler, idet jeg er en Ven af denne Lov, og jeg anser det for nyttigt og for gavnligt for Landet, at disse Baner i saa stort Omfang, som muligt blive anlagte. Det vil blive til Gavn for den økonomiske Udvikling her i Landet og altsaa til Gavn for Landet i det hele; men jeg vil ikke virke for deres Gennemførelse paa den Maade, som det ærede Medlem vil virke for dem, nemlig ved at modsætte mig dem, som jo enhver ved, nødvendige Betingelse for, at Banerne overhovedet skulle blive til. Det ærede Medlem har to Grunde til at stemme imod Statslaan, og de Grunde ere jo bekendte. Den ene af dem har jeg i hvert Fald tidligere delt, den nemlig, at Statslaanet i og for sig var overflødig. Det er et Standpunkt, som efter min Mening var særdeles holdbart paa den Tid, vi havde Penge i Statskassen, der kunde anvendes til disse Foretagender. Disse Penge, som vi paa dette Tidspunkt havde, have vi nu ikke længere, og jeg har ikke hørt nogen, heller ikke det ærede Medlem, som sidst talte anthde, Muligheden af at staffe Pengene tilbage igen. Naar vi saa staa over for en saa stor samlet Udgift til Jærnbaneanlæg, som der er Tale om dels her ved dette Forslag, dels ved de andre Forslag, som ere paa Dagsordenen, forekommer det mig aldeles indlysende, at man ikke vil kunne undgaa paa en eller anden Maade ekstraordinært at staffe Pengene til Veje. Hvad disse Baneanlæg i det hele ville koste for Statskassen, kan vel ikke opgøres nøjagtigt; men tilnærmelsesvis kunne vi komme til et Resultat for Statsbaneanlægene og for Kjøbenhavns Banegaardsforholds Ordning. Der vil dertil behøves med Ekspropriationer og alt henad en Snes Millioner; og de private Baner, hvis de blive anlagte alle, saaledes som de her ere bragte i Forslag, ville fra Statskassens Side kræve mindst 10 à 12 Millioner Kr. Det er muligt, at de ikke blive anlagt alle, idet man rimeligvis ikke alle Vegne vil kunne staffe den halve Anlægssum, som Loven forudsætter; men en stor Del af dem vil dog vistnok blive anlagte, saa man kan ikke regne Tilskudet fra Statskassen til et mindre Beløb end henad 30 Millioner Kr. Dersom man nu skal afholde disse Udgifter af de ordinære Indtægter, frygter jeg for, at der ikke vil blive tilstrækkeligt, ikke blot ikke til Bedligholdselsomsomkostningerne ved Kjøbenhavns Befæstning — skønt det ærede Medlem mente, at de ville blive store, antager jeg, at dertil kun

vil bruges meget lidt aarligt — men heller ikke til Udgifter til Reforme af forskellige Art, som man jo fra mange Sider har anerkendt ere i høj Grad paatrængende, og heller ikke til en hel Del Byggeføretagender, som ogsaa ere paatrængende — jeg nævner saaledes Frederiks Hospital og af andre Bygninger f. Eks. det store kgl. Bibliotek; det er i mine Øjne aldeles usforvarligt, saaledes som det ligger hen. Til forskellige andre Ting vil der ogsaa bruges mange Penge; og hvis man derfor, hvad jeg mener, man skal, ogsaa skal tage noget Hensyn til de Krav paa Reforme, der komme fra Landbrugets Side, skønner jeg ikke, at man kan komme til disse Jærnbaneanlægs Udførelse, med mindre man paa en eller anden Maade kan staffe Pengene ekstraordinært til Veje. Det kunde man naturligvis gøre ved ny Skatter, men det tror jeg ikke vilde være hensigtsmæssigt. Jærnbaneforetagender ere overhovedet af den Natur, at naar man skal laane til noget, synes det mig ret naturligt at laane til dem, og da de jo dog ogsaa ville have økonomisk Betydning for de Slægter, der følge efter, mener jeg, at der saglig set ikke kan være noget i Vejen for at laane til dem.

Hvad den politiske Side af Sagen angaar kan jeg nøjes med at henvise til, hvad jeg derom udtalte den 6te Februar, da vi havde Sagen til 2den Behandling. Der blev da fra Ordførers Side gjort gældende, at jeg havde udtalt, at jeg ikke kunde gaa med til Statslaan under denne Regering, hvortil jeg svarede, at saaledes havde jeg ikke udtalt mig; jeg havde udtalt, at jeg ikke kunde gaa med til Statslaan, saa længe vi ikke havde en ordinær Finanslov, og Grundene dertil har jeg nævnet saa tit, at jeg ikke nærmere skal komme ind derpaa. Jeg har ganske vist aldrig næret Frygt for, at naar man ved en Laaneparagraf sikrede Penge til en enkelt Jærnbane, at de Penge saa skulde blive brugte til andre Formaal. Det har jeg ikke troet. Men jeg har ment, at naar man paa den Maade stoffede Laan til Baneanlæg, vilde man ikke samtidig kunne faa Herredømme over Statens andre Indtægter, og man vilde altsaa være udsat for saa meget lettere at løbe til forskellige Foretagender, som jeg for min Part ikke kunde ønske fremmede. Efter at vi have faaet en regelmæssig Finanslov, stiller Sagen sig for mig anderledes. Nu har den samlede Rigsdag igen den Indflydelse, som den bør have, og som tilkommer den, og jeg har den Tro, at dette ikke skal blive noget forbigaaende, men at det vil blive noget varigt. Jeg nærer derfor heller ikke af politiske Grunde